



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

| | |
|------------------------|---------|
| Årsmødet | side 3 |
| Bygningsfredning | side 8 |
| Rolighedsgården | side 10 |
| Personlige ofre | side 11 |
| Vedtægter | side 13 |
| Broksø | side 16 |

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgaardsforening

Juni - Juli 1990

Nr. 286 - 48. årgang



*Buddegård ved Nexø.
Gården har i år været i slægten i 400 år,
og det blev den 23. maj markeret med slægtsgaardsforeningens besøg.*

SLÆGTSGÅRDEN
LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN



Stiftet 5. juli 1941

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse, tlf. 53 58 40 16

Kasserer, sekretær og annonceekspedition:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte,
tlf. 42 80 25 37 (efter 17). Postgiro nr. 8 08 31 42

Slægtsgaardsarkivet:

«Klostergaarden», Ole Hansensvej 3, 4100 Ringsted,
tlf. 53 61 25 35 (onsdag 11-15 og evt. efter aftale)

Arkivar Else-Margrethe Ransy, Udbygade 19, 1, 2200 København N,
tlf. 35 37 73 22 kl. 18-21 (fortrinvis folketællinger)

Genealog Bo Johansen, St. Strandstræde 4, 1, 1255 København K,
tlf. 33 11 67 20 efter kl. 18 (fortrinvis gård- og slægtsundersøgelser)

Hovedbestyrelsen:

Formand: Gårdejer Carl Martin Christensen, «Kaaregaard», Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby, tlf. 64 85 11 74

Næstformand: Gårdejer Peder Møller Frifelt, «Lindegård», Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 75 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen, «Solgaard», Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 42 19 38 37
(Formand: Arkivudvalget og Nordsjællandskredsen)

(Ovennævnte tre udgør hovedbestyrelsens forretningsudvalg).

Gårdejer Poul Ancher Hansen, «Stensebygaard», Stensebyvej 23,
3730 Nexø, tlf. 53 98 84 60
(Formand: Bornholms Amt)

Gårdejer, fhv. borgmester Verner Larsen, «Biltrisminde», Åbovej 17, Herlufille,
4160 Herlufmagle, tlf. 53 75 11 61

Gårdejer Arne Højland, Bakkedraget 3,
4270 Høng, tlf. 53 55 28 41
(Formand: Vestsjællands Amt)

Gårdejer Meta Larsen, «Skovvang», Præstøvej 107,
4640 Fakse, tlf. 53 82 51 45
(Formand: Sjælland-Syd)

Gårdejer Frede Falk Rasmussen, «Vestervang», Marrebæk Tværvæg 5,
Marrebæk, 4873 Væggerløse, tlf. 53 87 73 57
(Formand: Lolland-Falster afd.)

Gårdejer Hans Peder Madsen, «Mariesminde», Røjrupvej 41,
5550 Langeskov, tlf. 65 97 23 21
(Formand: Fynskredsen)

Gårdejer Elise Jensen, «Højtoftgård», Gammelby 40,
6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslev Amt)

Gårdejer Torp Friis Møller, Aarslevvej 4, Aarslev,
6230 Rødekro, tlf. 74 66 66 97
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Gårdejer Carl P. Jensen, Vadgård, Vadgårdsvej 25,
6830 Nr. Nebel, tlf. 75 28 81 14
(Formand: Ribe Amt)

Gårdejer Knud Raunkjær, Magnolievej 114,
6880 Tarm, tlf. 97 37 30 08

Gårdejer Mads Andersen, Skårupvej 4, Hanning,
6900 Skjern, tlf. 97 36 20 74
(Formand: Ringkøbing Amt)

Gårdejer Holger Buch Juul, Ribevej 13, Ødsted,
7100 Vejle, tlf. 75 86 50 21
(Formand: Vejle Amt)

Gårdejer Anders Knudsen Pedersen, «Kjærsgård», Skadholmsvej 5,
Gjerbøl, 7732 Snedsted, tlf. 97 93 42 71

Gårdejer Jens Kr. Nielsen, Toftegård, Vrouevej 15, Vroue,
7800 Skive, tlf. 97 54 70 31.

Gårdejer Henry Slemming, «Ryttergaarden», Hammelevvej 23, Hammelev,
8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99
(Formand: Århus Amt)

Gårdejer A. C. Winther Hansen, «Trillebakkegård», Grydsted,
9240 Nibe, tlf. 98 35 16 03.
(Formand: Himmerlandskredsen)

Gårdejer Peter Bentzen, «Torngårdsminde»,
9440 Aabybro, tlf. 98 24 11 87
(Formand: Nordjyllandskredsen)

Gårdejer Ingrid Houbak, «Gedemaalsgaard», Sakstrupvej 32, Bjergby,
(Formand: Midtjysk kreds)
9800 Hjørring, tlf. 98 97 10 36



Landsformanden Carl Martin Christensen med hustruen Kate Christensen og gårdejer Aage Tolstrup, hidtilværende hovedbestyrelsesmedlem og kredsformand samt arrangør af det vellykkede årsmøde på Bornholm.

Nye vedtægter

På side 13 og 14 findes de nye vedtægter gengivet. Vedtægterne er stillet således op, at klippes de ud, er arket til at folde, og der fremkomme et lille hæfte.

Årsmødet 1991

Årsmødet i 1991 afholdes i dagene 26.-27. maj.

Ved dette årsmøde skal vi fejre foreningens 50-års jubilæum, og i håbet om stort fremmøde, har hovedbestyrelsen henlagt årsmødet til Vingstedcenteret ved Vejle, der ligger nogenlunde midt i landet.

OGN

Nr. 287 udkommer omkring 20. august. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 20. juli.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: ROSTED BOGRYK/OFFSET, 4200 Slagelse, tlf. 53 54 52 65

Årsmødet

Dansk Slægtsgårdsforening afholdt sit årsmøde onsdag den 23. maj 1990 på Hotel Helligdommen ved Rø på Bornholm.

Årsmødet indledtes med formanden – *Carl Martin Christensen*'s velkomst til de mange medlemmer – både gengangerne og de mange førstegangsdeltagere.

Poul Ancher Hansen, nyvalgt kredsformand på Bornholm bød ligeledes velkommen, og glædede sig over, at det nu var tredje gang, der blev afholdt årsmøde på Bornholm. (Første gang var i 1951 og anden gang i 1968). Han håbede på et godt årsmøde og nogle gode dage på Bornholm. Poul Ancher Hansen fortalte at Bornholmskredsen blev stiftet den 31. maj 1944, og den første formand var Jensen, Buddegaard.

Årsmødet valgte derefter borgmesteren i Allinge-Gudhjem kommune – gårdejer *Harald Kjølner* til dirigent.

I hans velkomst til Bornholm og Allinge-Gudhjem kommune forklarede han, at kommunen omfattede området fra Hammershus til Brændegårdshaven, altså den smukkeste del af Bornholm.

Som kommunens gode repræsentant opfordrede borgmesteren til, at man rejste til Bornholm i stedet for til udlandet.

Derefter aflagde formanden sin

Beretning

og sagde bl. a.:

Det er dejligt at kunne konstatere, at vor forening fortsat udvikler sig positivt, og at aktiviteten i kredsene er usvækket.

I det forløbne år har vi igen dannet en ny kreds, nemlig i Viborg amt, hvor der nu er en aktiv bestyrelse, der arbejder godt i foreningens interesse.

Vi har haft medlemsfremgang i det forløbne år, og det er udtryk for, at der fortsat er en idérigdom til stede i kredsene med henblik på at skaffe nye medlemmer. Aktiviteterne er mange og forskellige, men allesammen giver de nye medlemmer. Det være sig stande på dyrskuerne rundt i landet, målrettet henvendelse til udvalgte grupper, men den gamle mund til øre metode er nok den, der skaffer os flest medlemmer.

Vi har på dette årsmøde vedtægtsændringer på dagsordenen, uden at der ligger noget revolutionerende i det.

Formålet er udelukkende at ændre hovedbestyrelsens sammensætning, således at vi sikrer de lokale kredse repræsentation i hovedbestyrelsen.

Der har været enighed i hovedbestyrelsen om, at invitere de kredsformænd der ikke er medlem til hovedbestyrelsesmøderne, og det er mit indtryk, at det har været en god ordning.

Man kan spørge om det ikke er godt nok. Jo, det er det, men det er nok rimeligt, at det så bliver vedtægtsbestemt.

Jeg tror ikke at nogen har følt, at der var tale om medlemmer og gæster på møderne, og vi stemmer sjældent eller aldrig, så der er ingen problemer i så henseende.

De øvrige ændringer er af mere redaktionel karakter.

Jeg håber at årsmødet vil slutte op om disse ændringer.

Mange af vore medlemmer husker den tid, hvor Hans Balle var foreningens ejendomsrådgiver. Det er en aktivitet vi har savnet siden han gik på pension, men nu er der håb forude.

I vinter fik vi en henvendelse fra en ejendomsformidler, der på deltidsbasis kunne tænke sig at være behjælpelig med ejerskifte blandt Slægtsgårdsforeningens medlemmer, og da det så meget lovende ud, besluttede hovedbestyrelsen, at vi ville tage en forhandling med den pågældende. Denne forhandling har fundet sted, og jeg tror, at vi har en person, der tænker i de baner, vi har brug for, og som besidder den ekspertise der er nødvendig, for på professionel måde at være rådgiver for slægtsgårdsejere.

På efterårets hovedbestyrelsesmøde vil vi fortsætte drøftelsen, og præsentere manden, og så håber jeg at vi kan få en aftale i stand. Når jeg ikke nævner navnet på den pågældende endnu, skyldes det kun, at han skal have afklaret forholdene omkring hans nuværende ansættelsesforhold.

Jeg tror, at vi kan få glæde af en sådan ordning, og så vil det jo vise sig, om vore medlemmer vil bruge den.

Jeg håber og tror det.

På baggrund af en henvendelse fra et af vore fynske medlemmer, har vi haft en drøftelse af de problemer, der opstår, når der rejses fredningssag på landbrugsbygninger.

Dette resulterede i en kontakt til planstyrelsen og den person der forestår dette arbejde.

Det viste sig, at man i planstyrelsen ikke kendte Slægtsgårdsforeningens eksistens, men det er der nu rådet bod på.

Jeg ved ikke hvad denne kontakt kan medføre, men jeg tror det er vigtigt med en gensidig orientering til myndighederne. Der er rejst fredningssag på ca. 20 ejendomme på Fyn, og det er mit indtryk, at de fleste ejere af de gamle gårde er tilfredse med fredningen, men de er selvfølgelig meget usikre over hvad det kan medføre på længere sigt. Denne bekymring er selvfølgelig affødt af de økonomiske problemer, der kan komme.

Dette, at man får fradrag for vedligeholdelsesudgifter, er jo meget godt, men det forudsætter, at der er en indtjening, der gør det muligt, at vedligeholde fredede bygninger.

Vi må alle hilse med tilfredshed, at der bevares et antal gamle bygninger for eftertiden, men man må stille spørgsmålstegn ved, om det er en opgave enkeltpersoner skal udføre, eller om det skal være en samfundsopgave.

Jeg har svært ved at se, hvordan et generationsskifte skal forløbe på en fredet landbrugsejendom, og jeg finder det meget uheldigt, hvis en fredning medfører, at en gammel slægtsgård skal sælges til vildt fremmede, uden tilknytning til egnen eller erhvervet.

Tiden er ikke inde til at kræve øgede midler fra de offentlige kasser, men derfor må man vel også fare med lempe i frednings-sager.

Vi skal senere på dagen på besøg på Buddegaard ved Neksø, en gård der netop i år har været i familiens eje i 400 år.

Det var en af de gårde, der blev omtalt i Familie Journalen i 1941 og som var medvirkende til dannelsen af »Foreningen til bevarelse af Danske Slægtsgaarde«.

Vor redaktør har fremskaffet alle artiklerne fra denne serie, og de vil fremover være til rådighed på arkivet, samtidig med at de vil blive bragt i uddrag i bladet. Dermed knytter vi tråden til fortiden op til jubilæet næste år.

På hovedbestyrelsesmødet i oktober, vedtoges det at udnævne Jens P. Petersen til æresmedlem af Slægtsgårdsforeningen.

Udnævnelsen fandt sted på Jens P. Petersens 70 års dag den 31. oktober 1989.

Vi ville gerne på denne måde udtrykke vor tak for den indsats Jens P. Petersen har ydet vor forening. Tillykke med det og endnu en gang tak.

Jeg vil gerne rette en tak til alle, der arbejder i foreningens interesse.

Tak til kredsenes aktive bestyrelser for jeres indsats.

Det er, og skal fortsat være, grundstammen i foreningen.

Tak til medlemmerne i hovedbestyrelsen for et godt og gnidningsfrit samarbejde.

I møder flittigt op når der er behov derfor, og deltager aktivt i den debat, der er en selvfølgelig ting i en bestyrelse.

Også tak til de mennesker i administrationen, redaktionen og på arkivet for jeres indsats. Det er en stor lykke for foreningen, at det er muligt at fastholde gode medarbejdere, der hver på deres plads får hjulene til at snurre.

Tak for jeres indsats.

Der skal i særdeleshed lyde en tak til vore medlemmer.

Uden deres aktive medleven var foreningen ingenting.

Tak til jer alle.

Skal vi udbringe et leve for Dansk Slægtsgårdsforening.

Formanden for **Arkivudvalget** – gårdejer Vagn Mathiasen gjorde status over de 4 år, Slægtsgårdsarkivet har været på Klostergården i Ringsted.

Samarbejdet mellem Ringsted Landbrugsmuseum og Slægtsgårdsarkivet er forløbet til alles tilfredshed.

Formanden for arkivudvalget omtalte planerne om at ansætte en arkivarvikar, til aflastning af fru Else-Margrethe Ransy.

Arkivaren – *Else-Margrethe Ransy* kunne oplyse, at der havde været 56 besøg og hun havde udarbejdet 24 folketællingsundersøgelser. Endvidere har arkivets medarbejder Bo Johansen udarbejdet Slægtsgårdsdiplomer og gårdundersøgelser.

Formanden for **Bladudvalget** – gårdejer Peder Møller Frifelt kunne glæde sig over, at bladet kom regelmæssigt og til tiden. Formanden kom også ind på Slægtsgårdsforeningens oprindelse og journalist Christian Damms artikler i Familie Journalen, som i anledning af foreningens forestående 50-års jubilæum vil blive gengivet i uddrag i de kommende blade.

Formanden for **Jens og Anna Jensens Fond** – Carl Martin Christensen redegjorde for den første uddeling af rejselegater til unge, der vil studere landbrug i udlandet, og orienterede om den kommende uddeling.

Formanden glædede sig over de mange kvalificerede ansøgere. Fonden har i år ydet to lån til unge landmænds etablering.

Beretningerne blev taget til efterretning uden større dramatik.

Kassereren *Inger M. Hansen* gennemgik derefter regnskabet, der viste et pænt overskud – dels fremkommet ved den store medlemsfremgang, dels fordi foreningen har arvet 20.000 kr. fra fru L. Hørsterbrocks bo. Også de årlige tilskud fra Bertouch-

Lehnske Fond og Landbrugslotteriet har sin gavnlige indflydelse på beholdningen.

Kassereren kunne oplyse, at medlemstallet er steget med 79. Der har i årets løb været tegnet 195 nye medlemmer og der har været et frafald på 116.

Regnskabet blev godkendt og foreningens to revisorer Peter Schou Andersen og Vagn Mathiasen blev genvalgt uden dramatik.

Derefter fremlagde formanden forslaget til nye vedtægter, der indeholder en gennemgribende fornyelse af foreningens struktur, således at der bliver bedre sammenhæng mellem kredsene og hovedbestyrelsen.

Vedtægterne blev vedtaget uden ændringer i hovedbestyrelsens oplæg. Vedtægterne er gengivet på side 13 og 14.

Da kredsformændene nu var fødte medlemmer af hovedbestyrelsen og der endvidere skulle udpeges 6 årsmødevalgte hovedbestyrelsesmedlemmer, gik man over til valg og de 6 hovedbestyrelsesmedlemmer, som ikke var kredsformænd, blev foreslået.

Fra Viborg Amt ønskede man dog fornyelse – og foreslog gårdejer Anders Knudsen Petersen, Thy, mens Carl Martin Christensen, Skamby; Peder Møller Frifelt, Ølgod; Ingrid Houbak, Vendsyssel; Verner Larsen, Midtjylland og Knud Ravnkjær, Vestjylland alle blev genvalgte.

Næste års møde – 50-årsjubilæet – blev henlagt til Vingstedcentret ved Vejle i dagene 26.-27. maj.

Årsmødet i 1992 henlægges til Rebild og Himmerlandskredsen vil drage omsorg for at alt bliver forbilledligt tilrettelagt.



Hovedbestyrelsen, som den så ud efter årsmødets vedtægtsændringer. Fra venstre ses: Carl P. Jensen, Poul Ancher Hansen, Henry Slemming, Hans Peter Madsen, Ingrid Houbak, æresmedlemmet Jens P. Petersen, Elise Jensen, Carl Martin Christensen, Mads Andersen, Arne Højland, A. C. Winther Hansen, Inger M. Hansen, Vagn Mathiasen, Meta Larsen, Anders Knudsen Petersen, Jens Chr. Nielsen, Peder Møller Frifelt og Holger Buch Juul.

Fra værende: Torp Friis Møller, Frede Falk Rasmussen, Knud Ravnkjær, Peter Bentzen og Verner Larsen.



Årsmødedeltagerne samles foran Buddegårds moderne udlænger, opført i 1978 efter brand.



Landsformanden overrækker gård-ejer Erling Jensen et flag. Efter at alle var samlede fortalte gårdejer Erling Jensen kort om Buddegård og uddybede sin artikel om gårdens historie, som var trykt i forrige nummer.

Da Familie Journalen i 1941 var på besøg skænkede ugebladet et flag til slægtsgården, og her ved 400 års jubilæet modtog Erling Jensen et flag af Dansk Slægtsgårdsforening.

Gårdbesøg

Efter årsmødet drog deltagerne til deres respektive domiciler, for at gøre sig klar til aftenfesten på Hotel Balk Strand. Dog skulle man før festligheden besøge Buddegård ved Nexø. Gården som i år fejrer 400 års jubilæum som slægtsgård, var en smuk oplevelse, og gårdejer Erling Jensen bød velkommen og fortalte kort om gårdens historie, som han også havde beskrevet i forrige udgave af nærværende Tidsskrift.

Efter turen rundt i den dejlige have med mindehøj for Erling Jensens fader, som enken anlagde, beundredes det gamle stuehus, som Erling Jensen selv har moderniseret.

I 1941 modtog Buddegaard et flag af Familie Journalen, da de skrev om den gamle slægtsgård, og den 23. maj overrakte formanden for Slægtsgårdsforeningen et flag til Buddegaards ejer - Erling Jensen, som tak for gæstfri modtagelse og som jubilæumsgave.

Aftenfesten

Et af årsmødets højdepunkter er aftenfesten, som i år var henlagt til Hotel Balke Strand syd for Nexø.

Her fik vi en fin middag med udsøgt betjening.

Festtalen

Festtalen blev holdt af tidligere amtsborgmester Jens K. Brandt, der indledningsvis sagde, at han betragter Slægtsgårdsforeningen som et upolitisk og landbohistorisk selskab.

Den tidligere amtsborgmester sagde også, at Tidsskriftet virkede alvorligt, hvilket redaktøren tog meget alvorligt.

Jens K. Brandt er 2. generation på sin gård i Nylars, og 4. generation leger på gårdspladsen. Ifølge taleren skulle de bornholmske gårde ikke være så store, men bønderne på Bornholm er store!

Temaet for festtalen var: Bornholm, nu og i fremtiden.

I fortiden kunne Bornholm klare sig selv. Øen var stor nok til at være en selvstændig landbrugsbedrift, og indtil nu har den også været stor nok til sin egen forædlingsindustri.

Den tidligere amtsborgmester lagde vægt på øens egen evne til finansiering. Bornholmsk kapital og egne beslutninger skal være udtryk for, at man kan selv.

I nutiden mindskes landbrugets betydning på Bornholm, som i det øvrige samfund, og på landsplan er landbrugets betydning som bærer af politiske og kulturelle niveauer aftagende.

Bornholm får ingen nye industrier, der kan overtage de der bliver ledige i landbruget og fiskeriet.

Statsministeren vil udvide København og placere Danmark/København i forhold til London, Paris m. fl. Bornholm må tilpasse sig!

Bornholm vil ikke tilpasse sig Københavns udvikling, men ønsker udvikling på linie med de andre steder.

Fremtiden vil for Bornholm betyde, at de bliver en mindre del af helheden, når man går ind i Det indre Marked.

Fremtiden byder på udenøsk kapital, forædlingen bliver ikke længere et »indenrigsk« anliggende, men der kan måske blive bestyrelsesposter til bornholmerne i de »oversøiske« industrier.

Jens K. Brandt frygtede, at Bornholm vil få meget vanskeligt ved at fastholde indflydelsen på udviklingen.

Problemet er også, hvor mange mennesker vil i fremtiden kunne tjene til føden på Bornholm?

Skal man sælge sin sjæl for hvad som helst?

Er Bornholms fremtid alene turisme, med bornholmerne som guider, tjenerne og statister i folkedragter?

Jens K. Brandt vendte sig imod tanken om at lade stå til, han vil fortsat ikke være statist i samfundet, og sluttede med at glæde sig over, at Dansk Slægtsgårdsforening vil være med til at bevare landbokulturen.

Efter festtalen skulle pensioneret politiassistent E. Lind underholde med oplæsning på bornholmsk.

Han gav et indblik i det bornholmske sprog, den bornholmske humor og den bornholmske levemåde.

Udflugten

Torsdagen begyndte med gudstjeneste i Østerlars Rundkirke, og selvom det er øens største rundkirke, så var alle pladser besat. Rundkirker er af naturen ikke publikumsvenlige, men det var en oplevelse at overvære gudstjenesten i det historiske rum.

Efter gudstjenesten fortalte sognepræst K. N. Hansen om kirkens bygning og inventar, og der var lejlighed til at kikke mere på bygningen.

Derefter besøgte vi Melstedgård, hvor museumsinspektøren fortalte om gården - fra amtskommunen købte den i 1982 til indvielsen af landbrugsmuseet i 1984 og stuehuset i 1986.

Til gården hører 70 tdr. land. Museet driver 6 tdr. land på gammeldags måde, og resten er bortforpagtet.

Frokosten var henlagt til Hotel Helligdommen ved Rø, og efter et velsmagende traktement af sild og efterfulgt af bl. a. mørbradbøf, kunne man gå den lille tur ned til Helligdomsklipperne.

Efter frokosten kørte de to sjællandske busser hjem, mens de øvrige årsmødedeltagere fortsatte til Hammershus Slotsruin.

Årsmødet 1990 på Bornholm var meget vellykket og såvel den tidligere kredsformand Aage Tolstrup som den nuværende Poul Ancher Hansen fortjener megen påskønnelse for arrangementet.

Fortroppen

Æresmedlemmet Jens P. Petersen havde tilbudt en rejse med 3 dage extra på Bornholm.

Søndag begav 65 interesserede fra hele landet sig afsted til Bornholm, dog kørte man gennem Skåne og så undervejs Dalby kirke og Glimingehus.

Mandagen bød på tur i Nordlandet - bl. a. Hammershus og kik i Rønne. Tirsdagen bestod i en tur til Svaneke og Nexø med mulighed for sand i skoene fra Dueodde. Men da Jens P. Petersen også havde antydning muligheden for besøg på Christiansø, valgte en mindre gruppe at tage dertil, da vejret var så indbydende.

Onsdag formiddag mødtes de sjællandske busser med den fynske bus og de »selvkørende« årsmødedeltagere på Rytterknægtten, og så Ekkodalen samt Østermarie kirkeruin.

Fra årsmødet bagefter

En af årsmødedeltagerne - en sønderjysk pensionist, der nu fandt det på tide at deltage i et årsmøde for første gang, var så glemksom (læs: uheldig) at glemme sin tegnebog i Korsør.

Heldigvis opdagede han det i Skåne, men værdierne lå da sikkert på Banegården i Korsør, og om mandagen kunne der hentes forstærkning i et bornholmsk pengeinstitut.

På Christiansø sad en lille flok på 14 og nød den af hotellet frembragte madkasse, samt de øl og snapse, som turlederen havde skaffet på øen.

En af damerne må have bidt for mange snapse over, for efter at være vendt hjem til hotellet måtte hun transporteres til en tandlæge, for at få sat 3 kroner fast.

Da årsmødet havde budt på god forplejning udbrød formanden for Himmerlandskredsen: Den bedste tid er måltidet!



Årsmødedeltagerne ankommer til Østerlars Rundkirke.

Forrest sognepræst Knud Henning Hansen.



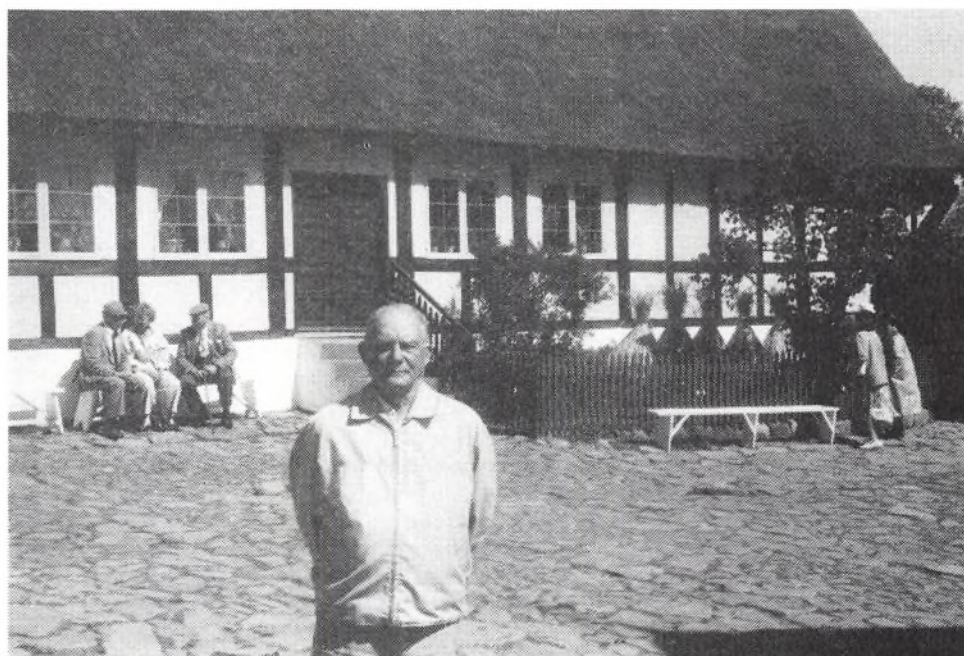
Efter gudstjenesten i Østerlars Rundkirke blev der lejlighed til at betragte den smukt vedligeholdte præstegård.



På Melstedgård fortalte museumsinspektøren gårdens historie, arbejdet med etableringen af museet på Melstedgård og om gårdens indretning.

Fhv. gårdejer Svend Andersen. Svend Andersen ejede Melstedgård i årene 1947-1982, og solgte gården i Amtskommunen, da ingen af hans sønner var interesseret i at overtage gården.

Svend Andersen købte Melstedgård af sin onkel Julius Svendsen, og med sin disposition, er slægtsgården sikret en plads i landbrugets historie.



KRONIK

Bygningsfredning – skal, skal ikke?

Advokat (H) Eigil Koefoed, der er juridisk sekretær for Bygnings Frednings Foreningen, der er Sammenslutningen af ejere, administratorer og brugere af fredede ejendomme, som for nemheds skyld kaldes BYFO, gør i denne kronik rede for de rettigheder og pligter ejeren/brugeren har, når en bygning ønskes fredet, og når fredningen er gennemført.

Lovgivning om bygningsfredning i Danmark blev indført i 1918 og i den første lange periode op til efter anden verdenskrig var det i første række de særligt markante bygninger, der blev fredet.

Det drejede sig om de store herregårdsbygninger, palæerne i byerne og købstædernes særligt markante bygninger. Særligt inden for de sidste ca. 30 år er interessen for bygningskulturen vokset markant, og i takt med udviklingen i byggeteknik og byggematerialer – overgangen fra det håndværksmæssige over til det industrielle byggeri – har bygningsfredningen taget et stærkt opsving, således at der nu er ca. 3.500 bygningsfredede ejendomme i Danmark, omfattende alle former for bygninger af – for at bruge lovens ord – »arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi«. Bygningerne er typisk ældre, men også enkelte nyere byggerier er blevet bygningsfredet.

Bygningsfredning skete tidligere i enten klasse A eller i klasse B, alt efter, om man ønskede både bygningens ydre og indre, eller kun bygningens ydre bevaret. Den nugældende lov om bygningsfredning, der trådte i kraft den 1. januar 1980 omhandler kun een form for bygningsfredning svarende til den tidligere klasse A fredning, d.v.s. fredningen omfatter både exterior og interior.

Med bygningsfredede ejendomme må ikke forveksles bevaringsværdige ejendomme, som man søger at beskytte via kommune- og lokalplan, men som ikke har de kvaliteter, der berettiger til egentlig fredning.

Mange ejere af fast ejendom, og typisk ejere af ejendomme, som igennem generationer har været i den samme families eje, er ofte meget reserverede overfor en påtænkt bygningsfredning af deres ejendom. Disse ejere hævder – i nogen grad med føje – at den største sikkerhed for ejendommen netop ligger i familietilknytningen og det engagement i bevaring af ejendommen, som familietilknytningen betinger.

Frygten for bygningsfredning af en ejendom er næppe altid lige vel begrundet. Adskillige fredninger er endda sket på ejers initiativer.

Naturligvis er der forbundet en række pligter med bygningsfredningen.

Ejeren er forpligtet til – uanset han ikke får erstatning fra den rådighedsindskrænkning, som bygningsfredningen vitterligt er – at holde den fredede bygning vedlige, tæt på tag og fag. Det ligger i selve begrebet, at bygningerne skal opretholdes, de må ikke rives ned uden tilladelse, og der må heller ikke foretages bygningsmæssig ændringer på eller i bygningerne uden tilladelse fra Planstyrelsen under Miljøministeriet, som administrerer Bygningsfredningsloven. Bygningsarbejder, som man ellers frit ville kunne lave i sit stuehus i medfør af de almindelige bestemmelser ifølge bygningsloven, kræver altså – når det drejer sig om fredede bygninger – alligevel en tilladelse fra Planstyrelsens side.

Er sådanne tilladelser vanskelige at opnå? Drejer det sig om istandsættelser eller om bygningsændringer, som sker med respekt af bygningens særpræg og konstruktion, vil tilladelsen oftest blive givet. Planstyrelsen vil stille krav om brug af materialer og arbejdsmetoder, som svarer til bygningens konstruktion, og dette kan naturligvis virke fordyrende på projektet. I sådanne tilfælde og især, hvor det drejer sig om egentlig istandsættelse af et fredet bygningsværk med f. eks. større tagreparationer eller facadearbejder, vil ejeren gennem Planstyrelsen kunne op-

nå tilskud på ca. 20% af udgifterne. Disse tilskud er skattefri. I særlige tilfælde tilbyder staten favorable lån igennem Statens Bygningsfrednings Fond. Renten på disse lån er ca. 50% af markedsrenten og afviklingen af lånet tilrettelægges gerne individuelt.

Indtil for 30-40 år siden var tilsyn og kontrol med de fredede bygninger fra statens side yderst beskedne. Siden er der, i takt med miljølovgivningen, sket en udbygning af de statslige miljømyndigheder som samtidig har fået øget kontrolmulighederne for de fredede og fredningsværdige bygninger. Dette forhold sammenholdt med de stigende omkostninger, som vedligeholdelse af de fredede bygninger indebærer, medførte, at en kreds af ejere af fredede bygninger i 1979 i forbindelse med forberedelsen af den nugældende bygningsfredningslov sluttede sig sammen i Bygnings Frednings Foreningen (Byfo) med det formål for øje, at få tilvejebragt regler omkring de fredede bygninger, som er til at leve med for ejerne og at få tilvejebragt økonomiske forhold, som gør det muligt for ejerne at holde bygningerne, på den måde, som lovgivningen forudsætter.

Byfo er med andre ord en »brancheorganisation«.

Som et resultat af foreningens arbejde indførtes i 1982 den såkaldte forfald pr. år regel, som i første række har betydning for beboelsesbygninger, der ikke anvendes erhvervs-mæssigt. Reglen gælder således også stuehuse på landbrugsejendomme.

Forfald pr. år reglen, der er nærmere beskrevet i Statsskatte-direktoratets cirkulære 14/1982 bygger på det princip, at der for den enkelte fredede bygning eller bygningsværk foretages en beregning af, for hvor stort et beløb, den pågældende bygning forfalder årligt. Med andre ord, hvormeget nedslides pr. år malingen på vinduerne, vinduernes træværk, tagbelægningen, murværket, bjælkelaget, installationerne osv. Beregningerne bygger på bestemte tariffer for de enkelte bygningsbestanddele. Disse tariffer er udarbejdet af Byfo, og det er Byfo der er myndigt til at udarbejde beregningerne for ejerne. For det således beregnede årlige forfald pr. år beløb kan ejeren foretage istandsættelsesarbejder på bygningen med den virkning, at udgifterne kan fradrages i hans skattepligtige indkomst (kapitalindkomsten) for det pågældende år. I de år, hvor han ikke udfører arbejdet for hele forfald pr. år beløbet, kan den ikke udnyttede del af forfald pr. år beløbet overføres til følgende år. Omvendt, udfører ejeren istandsættelsesarbejder for et beløb, der er større end forfald pr. år beløbet, kan underskudssaldoen overføres til følgende år til fradrag i de følgende års forfald pr. år beløb. Forfald pr. år beløbet indeksreguleres i takt med byggeindekset. Vigtigt er, at der indenfor forfald pr. år ordningen kan ske fradrag med skattemæssig virkning for udgiften til istandsættelsesarbejder, hvorved forstås alle bygningsarbejder, hvadenten de har karakter af vedligeholdelse eller forbedring i traditionel forstand.

For erhvervsbygningers vedkommende, det vil for landbrugsejendomme typisk sige avlsbygninger, må ejeren i det enkelte tilfælde foretage en beregning og afvejning af, om det vil kunne svare sig bedst for ham at lade avlsbygningerne indgå i forfald pr. år ordningen eller lade vedligeholdelsesarbejder fradrage over ejendommens drift og lade forbedringsarbejder afskrive på vanlig vis.

Et andet resultat af Byfos arbejde er en for nylig opnået aftale med Købstædernes almindelige Brandforsikring om indførelse af en særlig forsikringsordning for fredede bygninger, der inde-

bærer, at der for en præmie, der ikke vil afvige synderlig fra normalpræmien for ikke fredede bygninger, opnås forsikringsmæssig dækning også for de særlige fredningsmæssige værdier i bygningen. Dette indebærer således, at en bygning med f. eks. bindingsværk, stråtag o. lign. får fuld forsikringsmæssig dækning for skader, således at bygningen kan reetableres i tilsvarende skikkelse som loven forudsætter i tilfælde af brandskade. Ellers er forsikringselskaberne kun forpligtet til at dække udgiften til anvendelse af sædvanlige materialer, det vil i det nævnte eksempel sige genopførelse i grundmur, evt. som elementbyggeri, med hårdt tag af f. eks. eternit.

Forskellige dele af lovgivningen indeholder i øvrigt bestemmelser med særligt sigte på ejere af fredede bygninger. Eksempelvis er der mulighed for henstand med formueskat, når ens faste ejendom bygningsfredes, og der er ligeledes hjemmel til at fritage ejeren af en bygningsfredet ejendom for at betale grundskyld af det bebyggede areal med nærmeste omgivelser, en regel der dog har størst betydning for ejendomme i byerne.

Som forholdene har udviklet sig, kan der for den enkelte ejer være gode grunde til at acceptere eller selv søge en bygningsfredning af sin ejendom. Mange slægtsgårde med karakteristiske bygningsanlæg er blevet fredede i den senere tid, og flere vil formentlig komme til. Byfo yder gerne råd og dåd i overvejelserne af, hvad der i det enkelte tilfælde bedst tjener ejendom og ejer.

Eigil Koefoed



Advokat Eigil Koefoed
Købmagergade 67
1150 København K
Telefon 33 12 24 34

Rødder på Hedeboegnen

En slægtsbeskrivelse af Johanne Rask Larsen og Henning Bonde. 1990.

Rødder på Hedeboegnen er i anetavler for Kersti Andersdatter og Peder Jensen. Hun var født i Onslunda i Skåne 27.6.1869, og han var født 10.3.1865 i Fløng.

De blev gift 5. april 1891 og boede den længste tid af deres liv i og omkring Slagelse, men Peder Jensens slægt boede på Hedeboegnen, hvorefter bogen har fået navn.

Peder Jensen døde i 1934 og Kersti senere kaldet Kerstine døde i 1956.

Det er et stort og flot arbejde som Johanne Rask Larsen og hendes nevø Henning Bonde har lagt frem.

I Peder Jensens og Kersti Andersdatters anetavler er der ingen »spændende« personer, kun hæderlige folk, som gennem flid og dygtighed har arbejdet sig gennem livet. En interessant detalje i slægtshistorien er, at Peder Jensen nedstammer i 3 linier fra Søfren Jensen, gårdmand og kirkeværge i Karlslunde (1599-1684).

Bogen rummer mange gode illustrationer og oversigter.

Rødder på Hedeboegnen sætter personerne ind i en rigshistorisk sammenhæng, så de bliver nærværende i den almindelige historie.

Bogen har også en anden styrke, der gør den til et forbillede for dem, der vil udgive slægtsbøger. Den skelner mellem facts og myter.

Selvfølgelig skal de gode historier, anekdoter og rygter med, men man skal kunne skelne dem fra den konkrete viden, og denne sondering er gennemført.

Rødder på Hedeboegnen er trykt i A4 format og er på 193 sider. Prisen er kr. 350,00 og den kan erhverves ved henvendelse til Johanne Rask Larsen, Engstien 15 B, Reersø, 4281 Gørlev, tlf. 53 55 90 52 eller Henning Bonde, Præsteskovvej 2, 4450 Jyderup, tlf. 53 55 02 58.

Idébørs til foredragsholdere

Forhenværende Folketingsmedlemmers Forening har udsendt en liste med foredragsholdere og mulige emner.

Listen over foredragsholdere fås ved henvendelse til Forhenværende Folketingsmedlemmers Forenings sekretariat, tlf. 33 37 55 00.

I det udsendte materiale skriver de forhenværendes formand E. Finnemann Bruun bl. a.:

Forhenværende Folketingsmedlemmers Forening ser det som en af sine opgaver at udbrede kendskabet til og forståelse af folkestyrets vilkår, ikke for at undskylde noget eller komme med

bortforklaringer, men netop for at gøre det lettere at forstå situationen – forresten ikke mindst det samspil, der bør være – mellem vælgerne og de valgte. Der er så vist et stykke vej mellem folkestyrets ideal og folkestyrets virkelighed, men det burde være muligt at slå bro mellem disse ting, i det mindste en bro af indsigt og forståelse.

På listen findes 30 foredragsholdere, bl. a.:

Fhv. højskoleforstander Poul Dam, SF. MF 1964-1977.

Fhv. orlogskaptajn John Arentoft, Konservativ. MF 1973-1987.

Redaktør E. Finnemann Bruun, Konservativ. MF. 1943-1945.

Fhv. minister, godsejer Britta Schall Holberg, Venstre. MF 1984-1988.

Fhv. forstander Sv. Klarskov Jensen, Venstre. MF 1953-1957, 1971-1979.

Overlæge Inge Krogh, Kristeligt Folkeparti. MF 1973-1984.

Fhv. højskoleforstander Robert Pedersen, Socialdemokratiet. MF 1971-1988.

Direktør Carl Hahn, Centrum-Demokraterne. MF 1981-1984.

OGN

Fra arkivets arbejde

Rolighedsgaarden

Matr. nr. 6 Soderup by og sogn.

Gårdhistorisk undersøgelse. 36 sider.

Rolighedsgaarden i Soderup syd for Holbæk var fæstegård under Københavns Universitet indtil den i 1808 fik arvefæsteskode. De sidste rettigheder afstod Universitetet i 1925.

I gamle dage fik Universitetets lærere ikke, som idag, deres løn indsat på en bankkonto hver den første. Mange lærere var tillagt fæstegårde, hvis landgilde og andre afgifter udgjorde deres løn. Disse afgifter var endog i starten i naturalier, som læreren først måtte sælge for at få kontanter. Af Soderups 10 bøndergårde tilhørte 5 Universitetet.

Gården var i middelalderen ejet af Skt. Jacobs alter i Københavns Domkirke; dens landgilde medgik dengang til at holde messer for alterets stifter og hans efterkommere, for på den måde at lette deres sjæles passage gennem skærsilden. I 1511 overgik alterets besiddelser til Universitetet (oprettet 1479), hvor gården i Soderup blev tillagt den ældste lærer ved det filosofiske fakultet.

Det var utvivlsomt en fordel at have godsejeren så langt borte. Man slap således for de mange små og store hoveriydelser, som mange godser krævede. En ulempe var det dog, at landgilden skulle transporteres betydeligt længere end hvor godset lå nærved.

Soderup by havde som næsten alle sjællandske landsbyer i fællesskabstiden sine jorder i 3 vange, der var inddelt i 47 agerskifter, der igen var inddelt i ialt 1019 agerstrimler, hvoraf de 110, med et areal på 40,1 tdl., udgjorde gårdens andel af bymarken. Dette jordtilliggende blev i 1688-matriklen ansat til 9,56 tdr. hartkorn. Det var altså en gård over gennemsnitsstørrelsen.

Gårdens landgilde var i begyndelsen af 1700-tallet 12 tdr. byg, 3 tdr. havre og 1 rdl. (erstatning for at gården ikke gjorde hoveri). Midt i 1700-tallet ændredes den til en fast pengeafgift på 17,33 rdl., formentlig fordi Universitetet ville imødegå de faldende kornpriser.

Slægtsgårdsarkivets priser

| | |
|---|---------------|
| Folketællingsundersøgelse | kr. 60 |
| Slægtsgårdsdiplom | kr. 150 |
| Undersøgelse til diplom - efter aftale . . . | vejl. kr. 400 |
| Gårdhistorisk undersøgelse - efter aftale . . . | kr. 6000 |

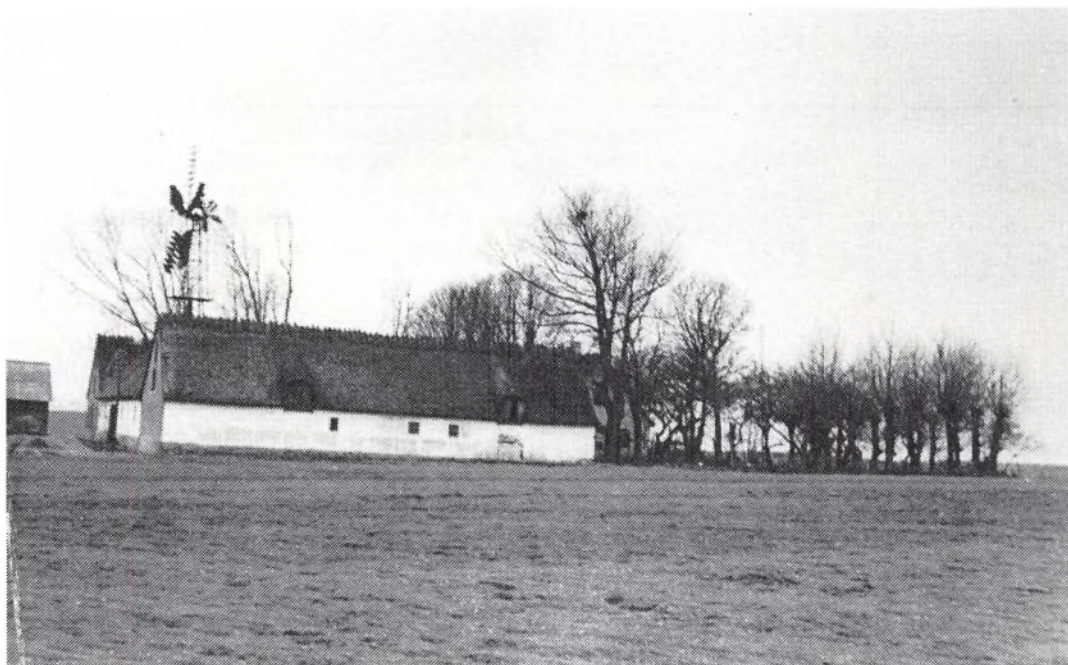
Udskiftningen i Soderup foregik i 1788. Gården fik tildelt en lod syd for byen på 59,7 tdl., hvor den snart efter blev flyttet ud. Det var ved denne lejlighed, den fik sit navn.

Driften af Universitetets spredte besiddelser var urentabel. Det blev for alvor synligt i takt med de stigende kornpriser fra 1760'erne. På almindelige godser kunne man drage fordel heraf gennem udvidelse af hovedgårdsdriften ved et øget hoveri. Universitetet havde ikke denne mulighed, og indtægterne stod ikke længere i et rimeligt forhold til godsets værdi og omfang; og reformerne var nødvendige. Det bestemtes således i 1796, at når embedsgods blev ledigt skulle det tilbydes fæsteren til arvefæste. Det skete for Rolighedsgaarden i 1808. Arvefæsteafgiften var betydeligt større end landgilden, idet den udgjorde værdien af 7,4 tdr. af hver af kornsorterne rug, byg, havre - dog var der en lempelig overgangsordning. Til gengæld kunne arvefæsteren frit sælge, udstykke og pantsætte gården; universitetet beholdt dog de såkaldte herlighedsrettigheder (jagtret, ret til overskoven, ret til at foretage skifte m. m.).

Gårdens besætning var i 1678 på 3 heste, 5 køer, 2 ungnød, 6 får og 3 svin. I 1861 var der 4 heste, 10 køer, 1 ungnød, 1 vædder, 10 får og 2 svin. I 1932 6 heste, 1 tyr, 16 køer, 9 ungnød, 3 får, 7 søer og 35 svin og grise. Gården har stadig både køer og grise.

Den første i den nuværende slægt på gården var Jens Nielsen, der kom til gården i 1847, da han giftede sig med forgængerens enke. Rolighedsgaarden ejes siden 1973 af Peder Fløystrup Jensen, der er 4. generation.

Bo Johansen



Rolighedsgaarden ca. 1940. Bemærk vindmøllen, der var opført 1907, og trak tærskværk, hakkelsesmaskine, kværn og vandpumpe. Den blev taget ned i 1943.

Personlige ofre for slægtsgård

Baltzergården i Suså kommune sikres af 6. generations dobbeltarbejde

Af Gunnar Hattesen, Århus

Det har krævet ofre i alle generationer at holde Baltzergården i slægtens eje. Allerede i 1796, da gården blev bygget, måtte ejeren Povel Baltzersen ofre sin trygge tilværelse. Der skulle ske en jordudskiftning i landsbyen Spragelse ved Herlufmagle. To fæstegårde under Gisselfeld adelige jomfrukloster skulle udflyttes, og det blev Povel Baltzersens lod, som den ene at trodse den herskende overtro og angst for at komme væk fra landsbyfællesskabet.

Siden har generation efter generation hver især måttet gøre ofre, for at beholde Baltzergården.

Den nuværende ejer, Eva Frederiksen, var således nødt til at gifte sig med en landmand. Hun havde nemlig ingen brødre.

– Mine forældre opfordrede mig til at finde en landmand for at bevare gården i slægtens eje, siger Eva Frederiksen, der er 5. generation på slægtsgården. Hendes søn, Poul Erik Frederiksen, 36 år, repræsenterer 6. generation.

Læste jura

Tiderne har ændret sig, og med den ofrenes art.

Da Poul Erik Frederiksen blev student fra Herlufsholm Kostskole måtte han se i øjnene, at han ikke kunne overtage gården – medmindre han fik et job med en meget god løn.

Løsningen blev, at han læste jura på Københavns Universitet. – Hvis jeg havde kunnet nøjes med at drive slægtsgården, ville



jeg ikke være blevet jurist. Jeg har altid haft lyst til at blive landmand, men jeg ville ikke kunne leve af det alene. Jeg opfatter det dog ikke som en byrde, men som en forpligtelse at gøre alt for at videreføre slægtsgården, siger Poul Erik Frederiksen.

Efter dagens dont i Statsskattedirektoratet i København må han ud med traktoren for at hjælpe sin far, Erhardt Frederiksen, med at passe Baltzergårdens 51 tønder land.

Halvpart

De to generationer deler gården. Poul Erik Frederiksen købte halvdelen i 1977 efter at have taget sin juridiske embedseksamen.

Erhardt Frederiksen, der stammer fra en gård i Herlufllille, har også stærke følelser for gården.

– Vi kunne ikke tænke os at bo andre steder. Det er langt ude på landet, men for os er det verdens centrum.

På slægtsgården holdes traditionerne i hævd. For eksempel har man abonneret på Næstved Tidende siden avisen blev grundlagt i 1866, og man har altid trofast stemt på Venstre siden partiets stiftelse i 1870.

En måske vigtigere tradition er det, at gårdens indbo ikke deles ved arv, men forbliver på slægtsgården. For eksempel står der i den smukke bondestue et bornholmerur, som en tipoldefar fik foræret på sin 30 års fødselsdag i 1838.

Mor og søn holder fast ved den gamle skik, at de har en forpligtelse til at åbne dørene for slægten, som skal kunne komme og se den velholdte gård.

Ved en 80 års fødselsdag i 1968, kom forhenværende borgmester Verner Larsen med et bud på landbrugets fremtid.

– Vi landmænd må hellere tage nationaldragten på, og vise gårdene frem for københavnere. Det ville man kunne leve af i modsætning til af landbruget.

Det er selvfølgelig ikke aktuelt for Baltzergården, men den vil helt sikkert have kunnet tiltrække mange beundrere.

De ældste dele af gården stammer fra 1796. Stalden er fra 1898, og er noget af det flotteste, der er bygget i kampesten på Susåegneen.

På Baltzergården er man enige om, at ingen ofre har været for store, deres lille paradis taget i betragtning.

Gunnar Hattesen



I Bondestuen på Baltzergården ses fra venstre cand. jur. Poul Erik Frederiksen, som er 6. generation på slægtsgården og hans forældre Eva og Erhardt Frederiksen.

NYT fra kredsene

Nordjyllandskredsen

Kredsen indbyder til gårdbesøg på Gårdbogård ved Ålbæk hos godsejer Vincens baron Lerche, der vil fremvise sit store landbrug (Danmarks nordligste gods).

Besøget finder sted lørdag den 16. juni kl. 13.30. Derefter kl. ca. 15.30 afholder kredsen sin årlige generalforsamling på Ålbæk gl. Kro med sædvanlig dagsorden og følgende på valg:

Ingrid Houbak, Bjergby,

Frede Bruun, Hørby og

Peter Bentzen, Åbybro – tager ikke imod genvalg.

Himmerlandskredsen er indbudt og man bedes medvirke til god tilslutning.

Ingrid Houbak og Peter Bentzen

Ribe Amtskreds

Det traditionelle sommermøde med gårdbesøg i Ribe Amts slægtsgårdsforening finder sted onsdag den 27. juni kl. 19.00 hos gårdejer Andreas Andreasen V. Vedsted (ved kirken). Der vil blive fortalt om gården, slægten og driften.

Kaffe kl. 21.00 på Ungdomsskolen i V. Vedsted.

Derefter vil vort bestyrelsesmedlem Svend Truelsen fortælle om egnen og dens historie.

Vi tror det bliver en interessant aften – dernede i marsken, med dens maleriske gårde og specielle forhold.

Alle interesserede er velkommen.

Carl P. Jensen

Vejle Amt

Onsdag den 13. juni indbyder kredsen til aftenmøde i Jellinge. Efter besøg i kirken og ved højene, køres til Faarup Sø, hvor der kan blive lejlighed til at se det nyligt søsatte vikingeskib. Aftenen slutter med kaffe på Hotel Skovdal, og her afvikles generalforsamlingen.

Holger B. Juul

Ringkøbing Amt

Kredsen afholder sommermøde den 7. juni med besøg hos Marie og Kr. Jepsen, Rønhøjgård, Marup.

Derefter kikker man på Stationsbymuseet i Skjern og aftenen slutter med kaffe og generalforsamling på Bundsbæk vandmølle Museum.

Mads Andersen

Sjælland Syd

Meta Larsen indkalder i denne sommer til to meget spændende programmer.

Lørdag den 9. juni går turen til Mølleåen.

I turen indgår besøg hos Dansk Slægtsgårdsforenings sekretær og kasserer Inger M. Hansen.

Fredag den 10. august besøges først herregården Broksø ved Herlufmagle, hvor godsejer Charlotte Riegels Hjort viser om såvel ude som inde.

Derefter besøges Videbæksgård, hvor Lise og Niels Videbæk tager imod.

(Videbæksgård er omtalt i nr. 268 og 269 af nærværende Tidsskrift, mens Broksø er omtalt side i dette nummer.

Himmerlandskredsen

Himmerlandskredsen har afholdt generalforsamling på Rold Storkro. 36 medlemmer havde fundet vej til den skønne plet.

Generalforsamlingen genvalgte Jens Peter Sørensen, Ø. Hornum og A. C. Winther Hansen, Grydsted. Til suppleant valgtes Niels Binderup, »Torndal«, Vegger.

Efter generalforsamlingen holdt informationschef for landbrug og samfund Anne Marie Glistrup, Frederikshavn, et interessant foredrag over emnet: Land og by – Bro eller Kløft.

Anne Marie Glistrup har her i foråret – igennem lokal radioen – bidraget til en bred forståelse for de faktiske forhold på landet, bl. a. forklarede hun lytterne, at det ikke var for at dække sig i ly af mørket, landmændene sprøjter deres marker sent om aftenen eller tidlig om morgenen, men simpelthen for at nedsætte forbruget af sprøjtevæske, en sådan information, kan kun gavne vort erhverv.

Himmerlandskredsen afholder den 3. juli kl. 19.00 gårdbesøg hos Leander og Evald Tyrrestrup, »Hyllested Østergård« ved Suldrup. Gården er særdeles veldrevet, og har et driftareal på ca. 190 ha og en besætning på ca. 670 stk. kreaturer, heraf 245 malkekøer, som står i bindestald. Der opfedes ca. 100 tyrekalve pr. år, til hjælp med pasningen af gården er ansat 3 medhjælpere.

Efter gårdbesøget, kl. ca. 20.30 køres til »Skivum Krat«, her er fælles kaffebord og her vil direktør for Ålborg Amts Landboforening Niels Mikkelsen holde foredrag om fremtiden i landbruget ved årtusind-skiftet.

Der vil blive lejlighed til at stille spørgsmål. Tag naboer og venner med.

A. C. Winther Hansen

Haderslevkredsen

Slægtsgårdsforeningen indbyder til aftenudflugt torsdag den 12. juli 1990 kl. 19.00. Vi mødes på Sønderkov Hovedgaard (mellem Foldingbro og Skibelund Krat). Vi vil høre om restaureringen og museet. Derefter gåtur i Skibelund Krat. Afslutning med kaffebord.

Bestyrelsen

Århus Amt

Lørdag den 16. juni kl. 13.30 indbyder kredsen i samarbejde med Lokalhistorisk Forening til besøg på herregården Clausholm, efter rundvisningen af det imponerende barokslot er der kaffe i slottets cafeteria.

Chr. Damms artikler

Efter aftale på hovedbestyrelsesmødet i februar skulle redaktøren søge at samle Chr. Damms artikler i Illustreret Familie Journal fra 1941-1942.

Efter at dette arbejde er udført, og det har været omtalt i Slægtsgårdsbladet, har H. E. Brandt i Odense oplyst redaktionen om, at han allerede for et år siden afleverede en kopi af Damms samlede produktion til Slægtsgårdsarkivet!

OGN

Kredsen vælger en repræsentant til hovedbestyrelsen, fortrinsvis formanden, samt en suppleant for denne.

Kredsforeningen holder møder når dens bestyrelse finder anledning dertil, eller når mindst 20 medlemmer ved henvendelse til kredsbestyrelsen ønsker det.

De af kredsformanden afholdte rimelige udgifter til lokalmøder, porto m. m. godtgøres af foreningen efter regning.

§ 7

Revision og medhjælp

Foreningens regnskab revideres af en statsautoriseret revisor eller 2 andre revisorer, der vælges af årsmødet.

Bestyrelsen antager den nødvendige medhjælp til ledelse af hovedkontoret, til besørgelse af korrespondance, kassevæsen og bogholderi samt redaktion af medlemsbladet. Bestyrelsen kan endvidere antage medhjælp ved organisationsarbejdet og speciel sagkyndig medhjælp.

§ 8

Lovændringer og ophævelse af foreningen

Lovændringsforslag, der ønskes behandlet på et årsmøde (i april kvartal), skal være indleveret til hovedbestyrelsen inden 1. februar samme år. Det påhviler hovedbestyrelsen at underrette de tilmeldte deltagere i årsmødet om indholdet af lovændringsforslag senest 8 dage før årsmødets afholdelse.

Foreningen kan ophæves, dersom dette vedtages på to ordinære årsmøder, eller flertallet af medlemmerne skriftligt kræver dette.

En eventuel formue skal anvendes til at sikre at arkiverne arkivalier opbevares betryggende for eftertiden.



Vedtægter

FOR

Dansk Slægtsgaardsforening

Forslag til vedtægter for kredsene:

VEDTÆGTER for XX-KREDSEN

§ 1.

Foreningens formål er at virke til bevarelse af slægtsgårde og at foranstalte et oplysningsarbejde vedrørende historiske og interessebetonede emner for medlemmerne.

§ 2.

Som medlemmer kan optages enhver interesseret.

§ 3.

Bestyrelsen består af _____ medlemmer, som vælges for _____ år ad gangen.

Det tilstræbes at vælge bestyrelsesmedlemmer, så lokalkredsens områder er bedst muligt repræsenterede.

Bestyrelsen konstituerer sig hvert år.

Man vælger en repræsentant til hovedbestyrelsen og en suppleant for denne.

§ 4.

Generalforsamling afholdes hvert år i _____ kvartal.

§ 5.

Foreningen arbejder iøvrigt efter de af landsforeningen fastsatte vedtægter.

§ 6.

Der betales kun kontingent til landsforeningen, og man er altid medlem både af lokalkreds og landsforening.



Disse vedtægter er vedtaget på foreningens ordinære årsmøde den 23. maj 1990 og afløser love og vedtægter af 13. november 1943, 17. maj 1947, 5. juni 1948, 20. maj 1950, 31. maj 1958, 30. maj 1962, 24. maj 1975, 26. maj 1979 og 27. maj 1987.

Nordsjællandskredsen

Sommerudflugten afholdes søndag den 8. juli 1990. Kl. 13.30 mødes vi ved Langø Smedie, som er arbejdende smedemuseum, derfra køres til Ramløse Mølle, hvor der drikkes kaffe med hjemmebagte mølleboller.

Vi skal se møllen, den arbejdende kobbersmedie, det arbejdende skomagerværksted og det arbejdende bødkerværksted.

Udflugten slutter hos Sigrid og Carl Nielsen, Sandbjerggård, Huseby.

Efter spisningen vil Anna-Margrethe Jonsson fortælle om folkedragter.

Vagn Mathiasen

Vestsjællandskredsen

Sommerudflugt afvikles 20. juni. Først besøges den middelalderlige herregård Vedbygård, samt Ruds Vedby kirke, derefter gårdejer Arne Hansen, Fløjgården i Dalby (ved Reersø), som har skabt et meget interessant landbrugsmuseum.

Dagen slutter med besøg på Reersø, hvor middagen serveres.

Tirsdag den 3. juli indbyder kredsen til heldagstur til Svalöv i Skåne, med besøg på Vækstforædlingsanstalten og Hembygdsgården. Program er tilsendt medlemmerne i det midt- og vestsjællandske.

§ 1.

Foreningens formål

Foreningens formål er at værne og bevare de danske slægtsgårde, således at de forbliver i slægtens eje, og derigennem også at give de medlemmer af slægten, som ikke forbliver på fødegården, et fast holdpunkt, et sted, hvor de kan bevare forbindelsen med den rod, hvoraf de er rundne.

Foreningen vil fremme dette formål:

- a. gennem et kulturelt oplysningsarbejde ved at hjælpe medlemmerne til at efterforske deres slægts og gårds historie, ved at få dem til at bevare ejendele og dokumenter af mindeværdi og kulturhistorisk værdi og ved slægtsgårdssammenkomster m. m., alt ud fra det synspunkt, at slægtstradition og kendskab til fortiden er af værdi for den enkelte og forankrer denne i det folk, hvori han eller hun hører hjemme.

Til fremme af kendskab til slægtsgårdenes historie er der af foreningen oprettet et slægtsgårdsarkiv, der, foruden efterhånden at indsamle og opbevare så meget stof af slægtshistorisk art som muligt, også påtager sig slægtshistoriske undersøgelser for medlemmerne.

Arkivet er en del af foreningen og ledes af et af hovedbestyrelsen nedsat udvalg. Hovedbestyrelsen er til enhver tid ansvarlig overfor Slægtsgaardsforeningens årsmøde for at arkivet bevares samlet så det kan stå til rådighed for kommende slægter.

Såfremt der ikke skulle være mulighed for Slægtsgaardsforeningens fremtidige beståen er bestyrelsen ansvarlig for at arkivet bevares samlet under betryggende forhold. Foreningen yder årligt til arkivets drift et tilskud, hvis størrelse fastsættes af hovedbestyrelsen. Arkivudvalget aflægger beretning for årsmødet.

- b. gennem udgivelse af et medlemsblad.
- c. gennem medlemmers erfaring at viderebringe oplysninger og erfaringer om generationsskifteproblemer til andre medlemmer.
- d. gennem et arbejde for at opnå lovgivningsmagts støtte til, at slægtsgårdene forbliver i slægten, navnlig ved lovregler, der beskytter slægtsgårdene mod misbrug af ekspropriation, ved hensigtsmæssige arveregler/skatteregler for landejendomme, ved lovregler, der skal hindre, at landejendomme gøres til genstand for spekulation eller erhverves alene som pengeanbringelse, og eventuelt ved en slægtsgårdslovgivning, der skal sikre ejendommens bevarelse i slægten, så længe noget arverettigt medlem af denne har vilje og evne dertil.
- e. Såfremt der i andre lande findes eller dannes foreninger af samme art, vil foreningen søge samarbejde med disse.

§ 2

Medlemmer

Som medlemmer af foreningen kan optages enhver, der er interesseret i dennes virke.

Ved foreningens møder har samtlige medlemmer stemmeret, men til medlem af hovedbestyrelsen kan kun vælges slægtsgårdsejere.

Ved slægtsgårdsejere forstås landbrugere, der ved arv eller familieoverdragelse har erhvervet det land- eller skovbrug, som han eller hun er ejer af, når ejendommen i mindst 3 slægtsled, medregnet den nuværende ejer, har været i slægtens besiddelse (eje, fæste eller forpagtning).

Hovedbestyrelsen afgør i tvivlstilfælde spørgsmål vedrørende medlemsoptagelse.

Medlemmer af foreningen, der har været slægtsgårdsejere, kan vælges til medlem af hovedbestyrelsen, for så vidt ejendommen stadig er i slægtens besiddelse.

Æresmedlemmer kan udpeges af hovedbestyrelsen.

Til medlemmer, hvis ejendom i mindst 100 år har været i slægtens besiddelse, udstedes der, når det ønskes, af foreningens hovedbestyrelse efter forudgående undersøgelse et diplom mod et nærmere fastsat gebyr.

§ 3

Kontingent

Hovedbestyrelsen fastsætter for 1 år ad gangen kontingentet i forhold til foreningens økonomi og opgaver.

Kontingentet betales ved opkrævning i løbet af hvert regnskabsår, der svarer til kalenderåret. – Medlemmerne binder sig ikke til andet og mere end kontingentet.

Kontingentet er det samme uanset husstandens størrelse.

Udmeldelse af foreningen skal ske inden årets udgang for at være gældende for det kommende år.

§ 4

Årsmøde

Foreningens højeste myndighed er årsmødet, der også er foreningens generalforsamling. Dette afholdes i april kvartal, skiftevis i de forskellige landsdele. Ekstraordinært årsmøde kan indkaldes, dersom flertallet af hovedbestyrelsens medlemmer ønsker dette.

Alle afgørelser træffes ved almindeligt flertal.

Foreningens årsmøde træffer normalt afgørelse vedrørende foreningens anliggender.

På årsmødet vælges en dirigent. Der aflægges beretning og regnskab, der vælges hovedbestyrelse og revisor, og der tages stilling til foreliggende spørgsmål. Til årsmødet kan være knyttet foredrag samt udflytter m. m.

§ 5

Hovedbestyrelsen

- a. Hovedbestyrelsen består af en repræsentant fra hver af de godkendte lokalkredse. Det bør fortrinsvis være formanden. Kredsen vælger også en suppleant for sit hovedbestyrelsesmedlem. Suppleanten deltager i hovedbestyrelsesmøder, hvis kredsens repræsentant er forhindret.

- b. Årsmødet vælger indtil 6 medlemmer til hovedbestyrelsen, samt en personlig suppleant for hver af disse.

Man vælges for 2 år og halvdelen afgår hvert år.

Hovedbestyrelsen konstituerer sig selv med formand og næstformand og forretningsudvalg (formand, næstformand og yderligere 1 medlem af hovedbestyrelsen), samt nedsætter de nødvendige udvalg.

Medlemmer af hovedbestyrelsen får ingen løn, og deres rejseudgifter refunderes af foreningen.

Hvervet som formand og næstformand kan ikke forenes med en stilling som lønnet medarbejder for foreningen.

To medlemmer af forretningsudvalget tegner foreningen.

§ 6

Kredsorganisationer

Foreningen søger oprettet kredsorganisationer ud over landet. For at sikre hver enkelt kreds et rimeligt medlemsunderlag, skal hovedbestyrelsen godkende oprettelse af nye kredse.

Kredsbestyrelsen består af mindst 5 og højst 11 medlemmer.

Kredsforeningerne foretager på et møde valg af kredsbestyrelse, der vælges for en periode af mindst 2 år. Der kan vælges en suppleant for hvert bestyrelsesmedlem.

Viborg amt/Midtjysk kreds

Midtjysk kreds indbyder til møde på forsøgsstationen i Foulum, mandag den 18. juni kl. 18.30.

Efter besøget bliver kaffen serveret i cafeteriet på Tjele.

Kredsens ordinære generalforsamling afholdes på Fuur Kro lørdag den 28. juli kl. 19.30.

Efter generalforsamlingen er der besøg på museet og rundtur på øen med Niels Klode som guide.

Sønderjylland Syd

Kredsen indbyder til heldagstur til Slesvig tirsdag den 12. juni. Se omtalen i nr. 285.

Bornholm

Kredsen har arrangeret aftentur til Døndalen onsdag den 13. juni kl. 19.30.

Aftenen slutter med kaffe på Hotel Helligdommen.

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejere Grethe Bülow og
John Hansen
»Thoraasgaard«
Hørsholmvej 41
3490 Kvistgård

Ditmar Hansen
Bildsøvej 69
Bildsø
4200 Slagelse

Gårdejere Inger Loving-Madsen
Holger Nielsen
»Stigaard«
Skørpinge Mark 15
4673 Rødvig Stevns

Gårdejere Inge og Knud Jacobsen
»Brandsgaard«
Brandsgårdsvejen 23
Bodilsker
3730 Neksø

Jens P. Hattesen
Grænsevej 4
Ellum
6240 Løgumkloster

Gårdejere Anne Marie Glistrup og
Kaj K. Larsen
»Leddet«
Faurholtvej 80
9900 Frederikshavn

Gårdejer
Mads Kristian Kristensen
»Flidshave«
Vallebovej 7
Vallebo
4654 Fakse Ladeplads

Hans Schou Jensen
Åmosevej 4
4571 Grevinge

Godsejer, hofjægermester
H. Hage
»Kærsgaard«
Rugårdsvej 160
5464 Brenderup

Henrik Pøhlsgaard
Veflinge Skovvej 53
5474 Veflinge

Gårdejere Ester og
Jørgen Schmidt
»Oldsmølle«
Osmark 10
Snogbæk
6400 Sønderborg

Gårdejere Sigrid og
Ole Andersen
»Lundsgaard«
Høvevej 1
Høve
4261 Dalmose

Gårdejere
Inge og Erik Skov Kristensen
»Skovgaard«
Åmosevej 87
Skellingsted
4440 Mørkøv

Gårdejere Helga og
Svend Svendsen
»Lærkelund«
Lærkelundsvej 2
5853 Ørbæk

Anne Marie Petersen
Eltangvej 235
Lilballe
6000 Kolding

Gårdejer Søren Jensen
»Sall Vestergaard«
Apdrupvej 1
Sall
8450 Hammel

*Fru Karen Mathiasen, Ålsgårde i Nordsjælland
har sendt dette:*

Indtryk under Bornholmsturen

Da om søndagen vi tog hjemmefra
for på tur med »kærnereser« at ta',
vor forventning absolut var stor
for overalt på denne jord,
hvor Jens Peter han os fører hen,
vi ser straks noget nyt igen.
Fra Dragør over salten vand
gennem det svenske, men gamle danske land
vi nåede Østersøens bred
og sejled godt et par timer afsted
for i aftenimerne Bornholm at nå
og ret hurtigt derefter til ro at gå.
Ja det var jo herligt i FRIHEDENS navn
at slumre ind i Morfeus favn.
Men så skulle mandag løs det gå,
for nu HAMMERSHUS vi ret beså,
– historiens vingesus her man mærker
(hvem var den gode og hvem bersærker)

Corfitz Ulfeldt og Leonora Kristine
de firede sig herfra ned med en line,
og Ole som virkelig meget ved
kommenterer og giver os god besked.
Men fra oldtid til nutid der er jo et spring
også her på Bornholm, hvor vi kommer omkring
– af mange grunde har øen sit ry,
det ses også fra tårnet i Åkirkeby,
og den der vil være rigtig snild,
køber i SVANEKE en hel kasse sild,
og stemningen den kan vi sagtens lodde,
når vi får snaps til silden i DUEODDE!
Ting og sager vi køber i DET HVIDE HUS
smykker, papir og nok et krus.
Dog var nogle jo taget til CHRISTIANSØ,
de måtte så sejle deres egen sø.
Om onsdagen RYTTERKNÆGTEN vi skal se
og ved så nok hvad der ellers skal se
til Slægtgårdsforeningens møde vi stævner
og håber så HELLIGDOMSKLIPPEN ej revner
men det gi'r jo nok EKKO i DALEN I ved
det hele være sagt i ærbødighed
og for nu ikke at være alt for sølle
så tager vi festlig afsked med BORNHOLM og KRØLLE-BØLLE,
i hvert fald i morgen når jeg atter er hjemme
Bornholm jeg vil da ej kunne glemme!

Broksø

Da Christian Winther skrev sit berømte digt »Hvor Fensmark hæver sit kirketelt« sluttede han med strofen: »til Broksø bag skovens hang «.

Det Broksø, som Christian Winther kunne skimte fra sit hjem i Fensmark, var ikke det Broksø, som vi ser i dag.

Den forbigående vil i dag bemærke den store hovedbygning og de tilsvarende udlænger. Alt sammen opført længe efter Christian Winther forlod Fensmark.

Broksø er en af landets yngre herregårde.

I 1647 købtes Spragelse ø af Lisbeth Brok og hendes mand Frans Lykke til Gisselfeld. Det var to almindelige gårde på øen, som blev lagt sammen, og han oprettede en hovedgård. Da Kaj Lykke havde fornærmet dronningen blev han henrettet og godset konfiskeret i 1661. Kongen gav straks Kaj Lykkes godser – Gisselfeld, Rantzausholm, Flintholm Hverringe, Hevringholm og Estruplund samt Broksø – ialt med 5.275 tdr. hartkorn til kronprinsen – den senere Christian den Femte. Senere erhvervede kongen Holmegård, og Broksø blev tillagt dette gods.

Frederik den Tredje skænkede Broksø og Holmegård til sin kammerpage Otte Krabbe i 1670, og det var ham, der skaffede Broksø hovedgårdsrettighederne.

Otto Krabbe var gift med Dorothea Gersdorff, og det var mere til hendes ære, at Broksø fik hovedgårdsstatus. Hendes fader var Joakim Gersdorff, hvis skånske godser i sin tid var blevet udlagt af svenskerne, som led i »Den bornholmske Ækvivalent«, den erstatning i jordegods, der måtte ydes, fordi Bornholm ved freden i 1660 ikke med Skåne var overgået til Sverige, takket være indbyggernes egen frihedskamp. De danske adelige, der ved den lejlighed havde måttet afstå deres ejendomme i Skåne, havde fået tilsagn om i stedet for at kunne oprette lige så mange fri sædegårde i det øvrige Danmark. Dette kom nu datteren og svigersønnen til gode.

Otto Krabbe lod gården flytte, idet Frans Lykke havde lagt gårdens bygninger nærmere Susåen. Hovedbygningen, som Otto Krabbe lod opføre var en étetages bindingsværksbygning.

Efter Otto Krabbes død i 1719 gik Broksø i arv til en niece. Hendes niece – Margrethe Elisabeth Restorff – arvede Broksø og Holmegård i 1790. Hun var gift med major Peder Lassen von Post.

I 1801 solgtes Broksø og Holmegård til Gisselfelds overdirektør Danneskiold-Samsø, som allerede året efter solgte Broksø med bøndergods til majorens tredje søn Carl Ludvig Post.

Efter hans død i 1845 arvedes godset af sønnen Peter Frederik Post, og i 1878 fulgte hans søn Frederik Vilhelm Post. Efter hans død i 1911 sad enken Margrethe Post med Broksø, og det var hende, der lod hovedbygningen opføre i 1915-16.

I 1925 solgte hendes 3 sønner godset til grosserer K. Ekstrøm, der året efter solgte til brødrene Madelung.

I 1931 købte direktør H. V. Riegels Broksø, hvis datter – godsejer Charlotte Riegels Hjorth overtog godset nytårsaftensdag 1972.

Broksøs hovedbygning er et af de sidste store herregårds hovedbygninger fra historismens tid, den periode, hvor man udformede byggeriet efter gamle stilarter.

Det umiddelbare indtryk er barokkens byggeskik, med en hovedfløj og to lavere sidefløje. Frontispicen er dog klassicismens,



Broksø hovedbygning.

Hovedbygningen er opført i årene 1915-16. Det er et af de sidste store herregårdsbyggerier i den periode, som kaldes historismen, eller stilforvirringens periode, hvor gamle stilarter fandt ny anvendelse, enten i rene gotiske byggerier, eller som her, hvor der genkendes træk fra renaissance, barok og nyklassicisme.

Sådan et byggeri kaldes også pastiche – efterligning. mens de to hjørnetårne er hentet i renaissancen.

Hovedbygningen er opført i årene 1915-16.

Om landbruget på Broksø, har godsejer Charlotte Riegels Hjorth fortalt til tidsskriftet Erhvervsjordbruget 1990 nr. 2:

Produktionen på Broksø og Vangsgård består af land- og skovbrug. 397 ha landbrug med enge og 165 ha skovbrug. Ialt 562 ha.

Broksø beskæftiger en forvalter og 2 faste medarbejdere samt lidt løs medhjælp i høsten. Godsejeren der er uddannet på Niels Brocks handelsskole, administrerer godset, køber og sælger. Nogle landmænd køber sig til tjenesteydelser og er selv gode til markbrug, og teknik. Her er det omvendt, siger Charlotte Riegels Hjorth.

Indtil 1978 havde Broksø en malkekvægsbesætning på 100 køer den blev solgt uden EF-tilskud, og til videre produktion.

Årsagen til salget var behovet for nyinvestering i grovfoder opbevaring for over 1 million kroner. Men havde godsejeren vidst hvilke miljøkrav, der ville blive stillet, havde hun med god samvittighed sat køerne ud langt tidligere.

Broksøs beliggenhed ved Susåen ville under alle omstændigheder have haft store miljøomkostninger. Et andet problem er marginaljordene. Broksøs enge dyrkes, og godsejeren frygter at erstatningen for dyrkningsforbud ikke står mål med produktionsværdien. Hvis man vil inddrage vore engarealer, må det være under forudsætning af, at man samtidig giver os mulighed for at supplere jordtilliggendet på anden vis, påpeger Charlotte Riegels Hjorth.

Godsejeren på Broksø mener ikke, der er behov for så mange organisationer og foreninger, som vi har i dag. Retteligt burde Landbo- Husmands- og Tolvmandsforeningerne samt eventuelt producentforeningerne rummes i én organisation. Det ville gøre landbruget langt mere slagkraftigt, og det er vigtigt i en tid, hvor tonen mellem landbrug og det øvrige samfund er blevet skærpet. Politikerne har nemt ved at splitte os og manipulere med vore interesser – og det gør de!

Vi har som den absolutte minoritet, vi er, ingen reel politisk betydning mere, og hørt bliver vi kun, hvis vi råber i kor, mener Charlotte Riegels Hjorth, og fortsætter: det bliver ikke nemmere at være landmand i fremtidens Danmark. Ønsker man overhovedet et dansk landbrug? Det er desværre en ren politisk beslutning, og godsejeren frygter for, at Danmark bliver et samlet frilandsmuseum, hvis miljøhensynet stopper landbrugsdriften.

OGN